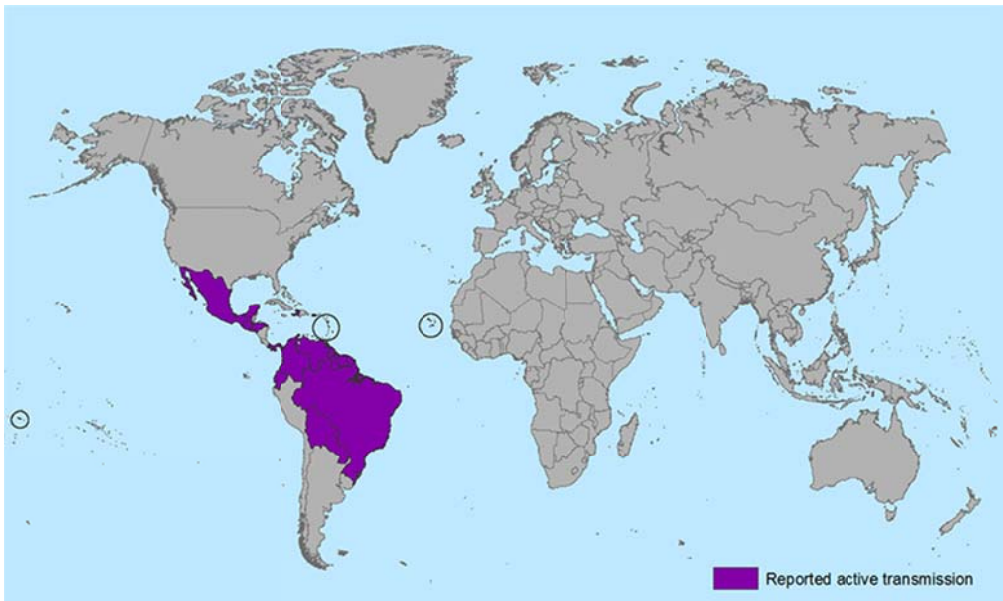

寨卡 ...ภัยใหม่จากยุงลายตัวเก่า

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภญ. มัลลิกา ชมหาวิง

ภาควิชาจุลชีววิทยา คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

หากจะพูดถึงโรคที่มียุงเป็นพาหะ หลายคนคงนึกถึงโรคไข้เลือดออกขึ้นมาเป็นอันดับต้นๆ แต่ปัจจุบันมีโรคอื่นๆ อีกมากที่เมื่อก่อนแทบไม่เคยได้ยินชื่อ แต่กลับก่อให้เกิดการระบาดในหลายประเทศ ไข้ซิกา (Zika) ก็เป็นตัวอย่างหนึ่งที่เราได้เห็นชัด ไวรัสที่ใครๆ ต้องถามชื่อซ้ำอีกครั้งชนิดนี้แทบจะไม่เคยมีบทบาทในประเทศไทย แต่กลับเป็นเชื้อที่ทั่วโลกกำลังเฝ้าระวัง ไวรัสชนิดนี้กำลังระบาดอย่างหนักในแถบประเทศอเมริกาใต้ รวมถึงหมู่เกาะแปซิฟิกและ Cape Verde ในแอฟริกา จากรายงานขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization; WHO) พบผู้ป่วยยืนยันการติดเชื้อไข้ซิกาแล้วใน ๒๐ ประเทศ ดังนี้ บาร์เบโดส โบลิเวีย บราซิล โคลอมเบีย เอกวาดอร์ เอลซัลวาดอร์ เฟรนช์เกียนา กัวเตมาลา กัวเตมาลา กายอานา เฮติ ฮอนดูรัส เกาเม มาร์ตีนิก เม็กซิโก ปานามา ปารากวัย เปรู โตรินโก ซูรินาเม เกาเซนต์มาร์ติน และเวเนซุเอลา

กลุ่มประเทศที่มีรายงานการระบาดของไวรัสซิกา

(ข้อมูลจาก Centers for Disease Control and Prevention, USA

ณ วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๙)

ไวรัสซิกาจัดเป็นไวรัสที่มีรหัสพันธุกรรมเป็นอาร์เอ็นเอ (RNA) สายเดี่ยว อยู่ในตระกูล Flavivirus เช่นเดียวกับไวรัสเดงกี (Dengue virus) ที่ก่อให้เกิดไข้เลือดออก และไวรัส Japanese encephalitis ที่ก่อโรคไข้สมองอักเสบ ส่วนชื่อซิกา (Zika) เป็นชื่อป่าในประเทศยูกันดาซึ่งเป็นสถานที่แรกที่แยกเชื้อได้จากลิง Rhesus ที่ทำมาศึกษาในปีพ.ศ. ๒๕๓๐ การระบาดของไวรัสชนิดนี้มียุง *Aedes aegypti* เป็นพาหะ ซึ่งเป็นยุงลายบ้านในประเทศเขตร้อนและเป็นยุงที่เป็นพาหะของไวรัสไข้เลือดออกด้วย สำหรับประเทศไทยมีรายงานว่าตรวจพบแอนติบอดีต่อไวรัสซิกาในผู้ที่อาศัยในกรุงเทพฯเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๖ หลังจากนั้นมามีรายงานผู้ป่วยหญิงนักท่องเที่ยวจากแคนาดา ซึ่งเดินทางมาประเทศไทยในช่วงเวลา ๒๑ มกราคมถึง ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ โดยพักในกรุงเทพฯ และภูเก็ต และมีอาการบนเครื่องบินขณะเดินทางกลับแคนาดา ภายหลังได้รับการตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการว่า เป็นการติดเชื้อไวรัสซิกา นอกจากนี้ เมื่อเร็วๆนี้ยังมีรายงานผู้ป่วยชาวไทยที่เดินทางไปไทเป ถูกตรวจพบเชื้อที่สถานตรวจคัดกรองไข้ สนามบินนานาชาติเกาหยวน ไต้หวัน และขณะนี้ได้รับการรักษาแล้ว อย่างไรก็ตาม ต้องยืนยันว่าโรคซิกานี้ไม่ใช่โรคใหม่ ในประเทศไทยมีรายงานการตรวจพบผู้ป่วยเฉลี่ยปีละ ๕ ราย และพบกระจายอยู่ทุกภูมิภาค

ผู้ติดเชื้อนี้ส่วนใหญ่ไม่แสดงอาการและหายเองได้ มีเพียง ๑ ใน ๕ เท่านั้นที่อาจแสดงอาการได้ และมักแสดงอาการภายหลังได้รับเชื้อนี้ ๔-๗ วัน อาการแสดงทั่วไป ได้แก่ ไข้ อ่อนเพลีย ปวดศีรษะ ผื่นแดง เยื่อบุตาอักเสบ ตาแดง ปวดข้อ ซึ่งมักมีอาการเหล่านี้อยู่ประมาณ ๒-๗ วัน ส่วนใหญ่อาการเหล่านี้จะหายเองได้ภายในหนึ่งสัปดาห์ ไม่มีความจำเป็นต้องนอนโรงพยาบาล แต่ในหญิงตั้งครรภ์จำเป็นต้องดูแลเป็นพิเศษ เนื่องจากการติดเชื้อนี้อาจส่งผลต่อทารกในครรภ์ทำให้มีความเสี่ยงต่อการพิการแต่กำเนิด มีขนาดศีรษะที่เล็กผิดปกติ (microcephaly) หรือเสียชีวิตได้

การที่อาการแสดงเบื้องต้นของไข้ซิกาถึงแม้จะความรุนแรงน้อยกว่า แต่ก็มีความคล้ายคลึงกับ ไข้เลือดออก อีกทั้งยังมีสาเหตุจากเชื้อไวรัสในกลุ่มเดียวกัน ทำให้เกิดความสับสนขึ้นได้ จึงต้องมีการให้ นิยามเพื่อความชัดเจน โดยผู้ป่วยสงสัย หมายถึงผู้ป่วยที่มีไข้และมีอาการอย่างน้อย ๒ ใน ๓ อาการ ดังนี้ ๑) ออกผื่น ๒) ปวดข้อ และ ๓) ตาแดง และผลการตรวจไวรัสเดงกี ไวรัสชิคุนกุนยาโดยวิธี PCR และไวรัส หัด ไวรัสหัดเยอรมัน โดยวิธี ELISA IgM ให้ผลลบ และผู้ป่วยยืนยัน หมายถึงผู้ป่วยสงสัย และผลตรวจทาง ห้องปฏิบัติการยืนยันพบเชื้อไวรัสซิกาในเลือด หรือตรวจพบภูมิคุ้มกันที่จำเพาะต่อไวรัสซิกา

อย่างไรก็ตามปัจจุบันยังไม่มีวัคซีนเฉพาะสำหรับป้องกันโรคดังกล่าว จึงมีคำแนะนำให้เลี่ยงการ เดินทางไปยังประเทศกลุ่มเสี่ยง และดูแลจัดการไม่ให้มีแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายภายในที่พักอาศัย ยุงชนิดนี้ เป็นยุงหากินกลางวันจึงต้องระวังการถูกกัด การรักษามักเป็นการรักษาตามอาการ ให้ผู้ป่วยพักผ่อนให้ เพียงพอ ลดการสูญเสียน้ำ หากมีไข้ให้ยาพาราเซตามอล และหลีกเลี่ยงยาแอสไพริน รวมถึงใช้ยาบรรเทา อาการปวดหรืออักเสบในกลุ่ม NSAIDs เนื่องจากอาจส่งผลให้เลือดออกในอวัยวะได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ ควร ระวังการแพร่กระจายเชื้อไปยังผู้อื่นจากการถูกยุงกัดในช่วงที่ติดเชื้อด้วย

เอกสารอ้างอิง

1. Centers for Disease Control and Prevention. Zika virus. [Internet]. [cited 2016 Jan 25]. Available from: <http://www.cdc.gov/zika/>
2. The Virology Association (Thailand). [Internet]. [cited 2016 Jan 25]. Available from: <http://www.thaiviro.org/association/index.php/virology-education.html>
3. World Health Organization. Zika virus. [Internet]. [cited 2016 Jan 25]. Available from: http://www.paho.org/hq/index.php?option=com_topics&view=article&id=427&Itemid=41484